

El Palau Solterra revisa la Catalunya revoltada i esperançada dels setanta a través de la mirada de Pilar Aymerich

La càmera discreta

Eva Vázquez
TORROELLA DE MONTGRÍ

El 21 de novembre de 1975 es va celebrar a la Catedral de Barcelona una missa funeral per la mort de Franco amb totes les autoritats polítiques, religioses i militars del moment, i entre la gent que es removia expectant, potser fins i tot esperançada a la plaça, Pilar Aymerich va fer una fotografia de la comitiva lleument moguda, imperfecta, sense cap voluntat estètica o d'efectivisme tècnic. La imatge, que forma part d'una exposició sobre la fotografia que s'inaugura avui al Palau Solterra de Torroella de Montgrí, revela la mirada d'una testimoni que busca fondre's en l'anonimat per cedir tot el protagonisme a l'escena, convençuda que és molt més important ser-hi que no pas fer-s'hi notar. Amb aquest criteri, que ha donat a les seves fotografies una gran autenticitat i l'han convertida en una autora atípica, Pilar Aymerich (Barcelona, 1943) ha documentat al-

guns dels episodis més convulsos de la història recent del país, des de les protestes i manifestacions de la Transició, fins a les recents acampades d'indignats o la vaga general del passat 29 de març. El seu mètode sempre ha estat el mateix: la discreció i, al mateix temps, i a conseqüència d'ella, un profund sentit de la responsabilitat. Diuen que en els intensos anys setanta de les mobilitzacions, les consignes i les càrregues policials, sortia a fer les fotos al carrer amb un vestit jaqueta i talons, del tot inapropiats per córrer a l'estampida quan apareixien els antidisturbis, però ella tenia clar que era l'única manera de passar desapercebuda i fer la seva feina des de dins mateix de la història. Si mai algun agent la *descobria*, treia ràpidament un mirallet de la bossa de mà i, enmig de l'enrenou, s'entretenia a retocar-se el maquillatge. Així va aconseguir una fotografia importantíssima que va aterrir el seu amic Manuel Vázquez Montalbán, amb

qui llavors col·laborava com a reportera gràfica a la revista *Triunfo*: el febrer de 1976, durant una vaga dels obrers de la construcció que va durar quatre dies, Aymerich va fotografiar la capçalera de la manifestació, sense saber que acabava de retratar, amb el risc de represàlies consegüent, els principals líders sindicals en la clandestinitat.

El goig i la revolta, que es podrà veure al Palau Solterra de la Fundació Vila Casas fins al 16 de setembre, aplega una quarantena de fotografies d'aquesta reportera de la integritat, que no deixa mai de buscar els ulls dels anònims per fer present la humanitat també entre la multitud, seleccionades per la mateixa autora en col·laboració amb les dues comissàries de la mostra, Glòria Bosch i Marina Vilageliu. Intercalades amb les escenes històriques, com la del retorn de Josep Taradellas a Catalunya o la marxa per l'Estatut del 1976, hi ha alguns dels seus millors retrats de les

Vaga de la construcció del febrer de 1976, amb els líders sindicals en la clandestinitat al capdavant. A sota, Lola Anglada envoltada de soledat, a Tiana, el 1978 ■ PILAR AYMERICH

personalitats culturals de l'època, des de Tàpies a Calders, Rodoreda, Puigserver, Capmany o l'enyorada Montserrat Roig, que va dir d'ella que "fixa per al demà allò que no podem dissimular". Entre les imatges més commovedores, quedarà per sempre

en la memòria la mirada absent, infranquejable perquè s'endinsa en un dolor inenarrable, dels tres deportats de Mauthausen que va retratar el 1972 alineats contra el mur d'un descampat, com si tornessin a formar al camp, o la de Neus Català, tornada

de Ravensbrück, caminant per una via morta, i sobretot la de la il·lustradora Lola Anglada, la feliç creadora de la mascota de les milícies republicanes, arrossegant ara els peus, envellida i enfredorida, a la gran i solitària casa de l'exili forçat a Tiana. ■